

מבט לעתיד

טוב ותפיסה מינימאלית. כל אחד יוכל לחלוב והכל יהיה שפיר.

אך אין הענין פשוט כל כך. מתכנני הציוד המהפכני יוצאים מתוך הנחה שלא יהיה צורך ברחיצת עטנים ע"י החולב. כידוע חופפת רחיצה זו כיום, בחלקה, את הכנת הפרה (עיסוי העטין) לחליבה. והכנה זו תבוצע ע"י המכונה העתידה עצמה. מבלי לדון פה על הצד הטכני של הכנה זו, הרי מובן שהפקת התועלת מציוד זה תהיה אפשרית אם החולב יהיה אמנם פטור מרחיצת העטין, אשר כיום זוהי עבודה הנמשכת זמן רב יותר מאשר כל פעולה אחרת בתהליך ביצוע החליבה. במילים אחרות: העטין חייב להיות נקי לחליבה ללא השקעת עבודה מצד החולב — לפני הצמדת מכונת החליבה לפטמות.

בנקודה זו רואה אני אחת הבעיות העיקריות שאנו עשויים להיתקל בהן כשיופיע ציוד החליבה החדש. אין זה סוד שברוב משקינו רמת נקיון הפרות לקויה נמוכה מזו שבחול"ל. אמנם גם בחול"ל אפשר למצוא פרות מלוכלכות במידה מסוימת, אך אלה נמצאות לרוב בעדרים נחשלים, בעלי תנובה נמוכה. לעומת זאת, כל מי שביקר בחול"ל בעדרים הטובים התרשם מניקיון המופתי של הבהמות. יש להניח שפרות כאלה ייחלבו ללא רחיצת עטין ממושכת והן יניבו חלב נקי. אגב, ישנם מומחים למחלות עטין הטוענים שעצם רחיצת העטין היא היא המביאה לריבוי חיידקים בתעלת פי הפטמה על ידי שטיפת החיידקים מגוף העטין בכיוון הפטמה. לכן, הכרחי הוא להחזיק את הפרות במישטר ניקיון כזה שיאפשר

בעתונות המקצועית מרבים אנו לקרוא על התפתחויות במיכון החליבה, הצפויות בעשור הקרוב. מנבאים לנו מהפכה בעקבות ציוד חליבה הדיש, אשר יביא להספקי עבודה שנחשבו כחלוד מות רק אתמול. ברשימה: "מיכון רודף מיכון" ("משק זבקר והחלב" מס' 103, ע' 49) כבר מסופר על חליבת 350 פרות ע"י 4 חולבים תוך שעתיים. אחד מתכנני ציוד חליבה אמר לי לא מזמן שהוא צופה חליבת 100 עד 150 פרות בשעה ע"י חולב אחד.

מה המיוחד בציוד פלא זה, אשר ללא ספק יופיע בשוק בעוד שנה-שנתיים ואשר — כך אני מניח — יתדפק בוודאי גם על דלתות היפתות שלנו? למעשה נבדל ציוד-עתיד זה ממכונת החליבה הקיימת בכך שהמכונה העתידה תבצע פעולות רבות בנוסף להוצאת החלב מהעטין. מכונה זו גם "תכין" את הפרה להורדת החלב, תדע בעצמה מתי להתחיל בפעולת החליבה ומתי להפסיקה. אם נרצה בכך, נוכל לרכוש אפילו מכונה אשר תורחק מהעטין בתום החליבה באופן אוטומטי, ללא עזרה מצד החולב. בעצם כל תפקידו של החולב יהיה — "להלביש" את גביעי המכונה על פטמות הפרות, ובמיתקן חליבה "פריי מיטיבי", יצטרך החולב גם "לאסוף" את גביעי המכונה. ז. א. להרחיקם מפטמות הפרות אחרי שתסתיים החליבה.

זו תמונה וורודה למדי. קל לתאר הספק עבודה עצום, גדול במאות אחוזים מההספק של היום. לא יהיה גם צורך ללמוד ולצבור ניסיון רב בביצוע חליבה טובה; דרושים יהיו רק רצון

בעוד נראית לי אפשרות כזאת במשק הגדול. הקיבוצי, אין אני יכול לתאר לי פתרון דומה במשק המושבי; כי גם בעדר קטן יחסית יהיה צורך בהפעלת מיתקן הרחיצה במשך כשעה לפחות בכל חליבה ובשתי חליבות ביממה יידרשו כ־7 אלפים מ"ק בשנה — „בזבז" שאינו מתקבל על הדעת כל עיקר!

ועוד נקודה: כדי שרחיצה אוטומטית כנ"ל בחצר ההמתנה תהייה יעילה ומושלמת ללא מגע־ידיים באותו עטין, יהיה צורך בתספורת הפרות וביחוד של העטינים. אמנם מצויה מכונת תספורת חשמלית כמעט בכל אחד ממשקיני הקיבוציים, אך מספר המשתמשים בהן למעשה הוא כמעט אפסי. באחד העדרים הגדולים בארץ מקבלות כל הפרות תספורת, פעמיים בשנה ע"י „ספר", הבא מהחוץ. כשלא יהיה מנוס מתספורת זו בעתיד, ייתכן שנזכה ב„סלונים גיידים" לתספורת פרות?

לסיכום. ההתפתחות העתידה בחליבת הפרות תחייב אותנו להתאים את המימשק לציוד החליבה. אין בכך כל חידוש, כי עשינו זאת במידה מסוימת גם בעבר. נדמה לי שהפעם נקודת־הכובד תתרכז בהבטחת ניקיון מופתי של הפרות. כי ללא השגת מטרה זו, אין אני רואה אפשרות שגם אנחנו נוכל לגצל ציוד חליבה חדיש אשר יופיע בעולם (ובודאי גם אצלנו) בעתיד הקרוב. רצוי שנדע זאת כבר עכשיו ונתחיל כבר היום להתכונן להתפתחות הצפויה.

חי הברון

התאחדות מגדלי בקר

מכון חליבה „זול" לפרות עתירות־תנובה

ייצור חלב נקי גם ללא רחיצת העטין לפני החליבה. לניקיון כזה אפשר להגיע בדרך של מימשק מסויים, מיבני שיכון מתאימים וטיפול נאות בהם.

מה אפשר לעשות לשיפור ניקיון הפרות בעד־רינו? ראשית כל עלינו למצוא שיטות אחזקה של העדר כולו, המונעות הצטברות ליכלוך על גוף הפרות ועל העטינים. דבר זה יידרש מכל צורת שיכון, בין אם זו סככת ריפוד עם חצרות, בין אם היא סככת תא־רביצה ומפצמות, או ריצפת ביטון, קוראל, או קוראל מרוצף וכר וכר. בארצות רבות בוחנים כבר היום את טיב תכניות שיכון לפרות לפי ניקיוןן של הפרות. כל מיבנה רפת נפסל כשהפרות אינן נשמרות נקיות בו. בקשר עם זה אציין את השוני הרב בניקיון הפרות בתא־הרביצה אצלנו לעומת זה שבחו"ל. בתא־רביצה שבארץ, אמנם הפרות נקיות יותר מאשר במיבנים עם ריפוד עמוק, אבל אין הן נקיות כלל וכלל בהשוואה לעדרים המשוכנים בתא־רביצה בחו"ל. מהי הסיבה לשוני זה? ייתכן שזוהי תוצאה של טיפול בלתי תכליתי בתאים כאלה בארץ. וייתכן שמספר התאים קטן מדי. מכל מקום, ניקיוןן של פרותינו המוחזקות בתאי רביצה לא יאפשר חליבה ללא רחיצת עטין! נניח לרגע שֶׁנצליל להתווק את העדר במצב נקיון „סביר", גם אז יהיה צורך ברחיצה כל שהיא של עטינים לפני החליבה, אך רחיצה זו אפשר לבצע באופן אוטומטי, בעזרת מיתקן רחיצה בחצר ההמתנה. לכאורה אין בכך בעיה ומספר משקים כבר בנו מיתקני רחיצה יעילים כאלה (ר' משק הבקר והחלב, מס' 100 ע' 80). אולם במקרים אלה מופיעה אצלנו בעיית הברבז של מים; אמנם לא ערכנו בדיקה מדויקת, אבל לפי האומדן נפסדים לרחיצה זו כ־5 מ"ק לשעה. בהנחה שמתקן הרחיצה יפעל כשעתיים בכל חליבה ובשלוש חליבות ביממה הרי יידרשו לשם כך כ־10,000 מ"ק בשנה! זוהי כמות נכבדה מאוד. לא רק מבחינת מחיר המים, אלא — ובעיקר — מבחינת משטר מכסות המים. על כן נראה לי שהתקנת מערכת זו תהיה מותנית בראש וראשונה בכך שהמשק יוכל להשתמש במי־הרחיצה להשקיית השדות.